

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 3613-1 від 24.06.2020
Народні депутати України
Н. Королевська, Ю. Солод

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо порядку реструктуризації та списання заборгованості з оплати житлово-комунальних послуг та захисту громадян від негативних наслідків підвищення цін і тарифів на житлово-комунальні послуги»

Законопроект поданий як альтернативний до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку погашення заборгованості споживачів з оплати житлово-комунальних послуг» (реєстр. № 3613 від 09.06.2020).

У проекті пропонується, зокрема: змінити назву Закону України «Про реструктуризацію заборгованості з квартирної плати, плати за житлово-комунальні послуги, спожиті газ та електроенергію» (далі – Закон) на Закон України «Про реструктуризацію та списання заборгованості з оплати житлово-комунальних послуг»; викласти у новій редакції ст. 1 Закону; доповнити Закон ст. 5¹, в якій визначити заборгованість населення (споживачів) комунальних послуг, яка підлягає списанню; із Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виключити положення про сплату пені, неустойки, штрафу у разі несвоєчасного здійснення платежів за житлово-комунальні послуги (далі – ЖКП); встановити до 01.01.2030 мораторій на: примусове виселення із житла та примусове стягнення житла під час примусового виконання рішень судів щодо стягнення заборгованості за ЖКП та за несвоєчасну оплату ЖКП; припинення/зупинення надання ЖКП громадянам України у разі їх неоплати або оплати не в повному розмірі.

Крім цього, із законів України «Про жертви нацистських переслідувань», «Про позашкільну освіту», «Про охорону дитинства» та деяких інших виключаються положення, згідно з якими пільги, передбачені цими законами щодо користування житлом та надання ЖКП, надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який

дає право на податкову соціальну пільгу, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Головне управління, розглянувши законопроект, не підтримує вирішення порушеного у ньому питання у пропонований спосіб з огляду на таке.

Щодо змін до Закону

1. Наведений в оновленій ст. 1 Закону перелік видів плати, заборгованість з яких підлягає реструктуризації (квартирна плата (послуги управління багатоквартирним будинком, плата за утримання житла); плата за комунальні послуги (постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізоване водопостачання, централізоване водовідведення та поводження з побутовими відходами, а також постачання та розподіл електричної енергії і природного газу споживачам у житлових, садибних, садових, дачних будинках), не узгоджується з переліком ЖКП, які надаються згідно із Законом України «Про житлово-комунальні послуги». Звертаємо увагу на те, що згідно з його ст. 5 до ЖКП належать: 1) житлова послуга - послуга з управління багатоквартирним будинком; 2) комунальні послуги - послуги з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами.

2. Щодо нової ст. 5¹ Закону зазначимо, що Головне управління вважає дискусійною пропозицію про списання заборгованості населення (споживачів комунальних послуг) перед відповідними постачальниками за природний газ, за централізоване опалення та постачання гарячої води, за електричну енергію, що утворилась станом на 01.01.2020. Звертаємо увагу на те, що згідно із Законом України «Про житлово-комунальні послуги» (ст.ст. 7, 9, 12 тощо) взаємодія між учасниками відносин у вказаній сфері (у тому числі, щодо оплати ЖКП) здійснюється на договірних засадах, у зв'язку із чим зобов'язання, які виникають на підставі відповідних договорів, мають належним чином виконуватись. Також, на наш погляд, списання заборгованості може стимулювати населення до невиконання своїх зобов'язань, послаблення договірної та платіжної дисципліни між учасниками правовідносин у сфері надання ЖКП, створить нерівні умови для учасників ринку ЖКП, не спонукатиме споживачів ЖКП до своєчасної оплати. Зазначимо також, що законодавча пропозиція містить у собі ризики для фінансового стану постачальників відповідних послуг, а також для бюджету у частині розрахунків зазначених суб'єктів за податками.

Виходячи зі змісту ч. 3 нової ст. 5¹ Закону, передбачається створення реєстру учасників процедури списання заборгованості. Проте у законопроекті не визначено строків запровадження реєстру, порядок його ведення та функціонування тощо.

У ч. 4 нової ст. 5¹ Закону передбачено, що його дія «поширюється на суб'єктів господарювання незалежно від їхніх форм власності, що відповідно до діючого законодавства здійснюють постачання природного газу для потреб побутових споживачів, централізованого опалення та постачання гарячої води, що надаються населенню суб'єктами господарювання, які є виконавцями цих послуг, постачання електричної енергії для кожного класу споживачів, а також на Національну акціонерну компанію «Нафтогаз України» та Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг». Однак зазначене положення викладено без урахування того, що дана стаття спрямована на списання заборгованості саме з населення, а не з вказаних суб'єктів.

У проекті передбачається, що «списання заборгованості населення перед відповідними суб'єктами господарювання, що здійснюють постачання природного газу для потреб побутових споживачів, а також централізованого опалення та постачання гарячої води здійснюється шляхом взаємозаліку за спожитий природний газ перед Національною акціонерною компанією «Нафтогаз України»» (ч. 5 нової ст. 5¹ Закону). Звертаємо увагу на те, що у проекті не визначений порядок списання боргу населення *шляхом взаємозаліку*, що може ускладнити застосування відповідного положення на практиці.

Щодо змін до Закону України «Про житлово-комунальні послуги»

1. Вважаємо дискусійною пропозицію про встановлення для всіх категорій громадян заборони на нарахування пені у разі несвоєчасного здійснення ними платежів за ЖКП (виключення п. 10 із ч. 2 та п. 2 із ч. 3 ст. 7, зміни до ч. 1 ст. 26 названого Закону). Це пояснюється тим, що застосування штрафних санкцій, зокрема, пені, сприятиме поліпшенню платіжної дисципліни споживачів ЖКП та є стимулом до належного виконання взятих на себе відповідних договірних зобов'язань.

2. У законопроекті пропонується встановити (на строк до 01.01.2030) мораторій на примусове виселення із житла та примусове стягнення житла (житлових будинків, частин житлових будинків, квартир, кімнат у квартирах, кімнат, житлових секцій чи блоків у гуртожитках, інших жилих приміщень), що належить на праві приватної власності громадянам України під час примусового виконання рішень судів щодо стягнення заборгованості за ЖКП (абз. 1 нового п. 7¹ розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про житлово-комунальні послуги»). З цього приводу зазначимо, що заборона виконання судових рішень не узгоджується із приписами Конституції України, якими закріплено обов'язковість судового рішення та забезпечення державою виконання судового рішення у визначеному законом порядку (п. 9 ч. 2 ст. 129 та ч.ч. 1, 2 ст. 129¹ Конституції України).

Крім цього, вважаємо, що запровадження мораторію на примусове стягнення житла за заборгованість за ЖКП та інших мораторіїв, про які йдеться у цій статті, має супроводжуватися одночасним визначенням джерел,

за рахунок яких має бути оплачуватися вказана заборгованість або за рахунок якого майна виконуватимуться відповідні судові рішення. Вважаємо, що без визначення цього фінансовий стан підприємств, які надають відповідні послуги, буде погіршуватися, що, у свою чергу, негативно позначиться на якості ЖКП, які надаватимуться споживачам, у тому числі, й тим, які належним чином оплачують їх.

Варто також звернути увагу на те, що проектом від звернення стягнення на житло звільняються всі боржники незалежно від причин, через які у них виникла заборгованість, серед яких можуть бути як об'єктивні (наприклад, не виплата заробітної плати чи пенсії, хвороба тощо), так і суб'єктивні (наприклад, свідомо несплата за комунальні послуги, теплову енергію, електроенергію, газопостачання чи незадоволення якістю обслуговування).

3. Щодо абз. 2 нового п. 7¹ розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про житлово-комунальні послуги», в якому пропонується «встановити до 1 січня 2030 року мораторій на припинення/зупинення надання житлово-комунальних послуг громадянам України у разі їх неоплати або оплати не в повному обсязі», зазначимо, що його запровадження не узгоджується з одним із основних принципів державної політики у сфері надання ЖКП, а саме – забезпечення функціонування підприємств, установ та організацій, що виробляють, виконують та/або надають ЖКП, на умовах самофінансування (п. 3 ч. 1 ст. 3 названого Закону).

Прийняття внесеної законодавчої пропозиції матиме своїм наслідком виникнення ризиків для енергопостачальників, теплогенеруючих, теплотранспортних та теплопостачальних організацій в частині погіршення фінансових результатів їх діяльності та, відповідно, зменшення бюджетних надходжень внаслідок звуження податкової бази. При цьому, відповідні компенсатори ймовірних втрат для таких підприємств та бюджету законопроектом не передбачені.

4. В абз. 3 нового п. 7¹ розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про житлово-комунальні послуги» зазначається, що мораторій на виселення громадян за несвоєчасну оплату ЖКП поширюється на будинки громадського житлового фонду. Проте слід врахувати, що згідно зі ст. 4 Житлового кодексу Української РСР до такого житлового фонду входять жилі будинки і жилі приміщення в інших будівлях, що належать колгоспам та іншим кооперативним організаціям, їх об'єднанням, профспілковим та іншим громадським організаціям, які на даний час перебувають, як правило, у власності інших осіб.

Зауваження загального характеру

1. У проекті із законів України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», «Про жертви нацистських переслідувань», «Про позашкільну освіту», «Про охорону дитинства»,

«Про соціальний захист дітей війни» пропонується виключити положення, згідно з якими пільги, передбачені цими законами щодо користування житлом та надання ЖКП за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Таким чином, право на отримання зазначених пільг отримують усі особи, на яких поширюється дія відповідних законів, незалежно від рівня їх доходів.

З цього приводу Головне управління зазначає, що у сучасних умовах економічної кризи більш доцільним, на нашу думку, було б збільшення граничної величини середньомісячного сукупного доходу сім'ї у розрахунку на одну особу як підстави для надання пільг, вказаних у перерахованих законах.

2. У зв'язку з тим, що згідно з п. 3 ст. 116 Конституції України Кабінет Міністрів України забезпечує проведення інвестиційної політики, а також політики у сфері соціального захисту, то для прийняття виваженого рішення щодо внесеного законопроекту слід отримати відповідний експертний висновок Уряду.

Перший заступник керівника Головного управління

С. Гудзинський

Вик.: О. Куціпак, О. Олещенко

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Гудзинський Сергій Олексійович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B040000002D3B2800A9698600
Дійсний до: 23.07.2022 9:05:24

Апарат Верховної Ради України
№ 16/3-2020/203985 від 06.11.2020

254863